

מחול עכשוויות. בורן, שאינו מתעניין במיוחד בצעדים אלא ברעיון כבסיס ליצירה, בחר את המוסיקה של ביוזה [Bizet, 1875] כנקודת המוצא של "Car Man".

הקשר אל העלילה של פרופסר מרימה [Merimee, 1845] רופף, והוא בא לידי ביטוי ברגשות התשוקה והנקמה המובילים לרצח. וכך, ביצירה של בורן, הופכת כרמן מופעלת במפעל לסירגיות בעלילה של מרימה, ללוקה הנווד [Alan Vincent]; בהופעה שראיתי ב-18.9.00, זו הדמות המשפיעה על חיי כולם והופכת להיות המניע לכל התהפוכות בעלילה.

לוקה הנווד, גבר סקסי ששריריו פוקעים מתוך חולצתו, מגיע לעיירה קטנה בארצות-הברית של שנות השישים והופך בה את החיים על פיהם. הוא נשכר לעבוד במוסך, שמוצג בו השלט "דרוש גבר". ואכן, לנה, אשתו של דינו [Scott Ambler] בעל המוסך, ואנגילו [Ewan Wardrop], חברה ההומוסקסואל והרגיש של ריטה [Emily Piercy], שניהם חושקים בו וגם משיגים אותו. לנה זוכה בו על שולחן רידוד הבצק של המסעדה הסמוכה, ואנגילו על מושב המכונית. האוירה הארוטית על הבמה דומיננטית, ומוקרנת מכל הדמויות. הריקוד שלהן מוחצן, הרגליים והידיים מתנופפים באוויר ומתרחקים מהגוף, ותנועות האגן מנצחות על הכול.

שמבחינתו, לפרד אסטייר [Astaire] - רקדן הסטפס האמריקאי, שהופיע במחזמרם בברודוויי ונחשב על ידי בלנשין [Balanchine] לרקדן האלגנטי ביותר - היתה השפעה גדולה יותר מאשר לפרדריק אשטון [Ashton], שהיה כוריאוגרף הבית של הבלט המלכותי הבריטי ומנהלו האמנותי בין השנים 1963-1970.

בורן הקים את להקת AMP עם חברים שלמדו איתו במרכז לאבאן [Laban] בלונדון. באותה תקופה התקיים שם מגוון של התנסויות יצירתיות במחול, כמו העבודות של הלהקות [The Cholmondeleys] (המבוססות "ציזמליס") ו-The Featherstonehaughs (המבוססות "פנשוז"). השוני הבולט בין ניסיונות אלו לבין להקת AMP הוא, שלהקת בורן היא היחידה שחצתה את הגבול שבין האמנותי למסחרי. את "Car Man" מפיק בורן בתיאטרון אולד ויק [Old Vic] בלונדון, התיאטרון שבשנת 2002 יהפוך לביתה הקבוע של הלהקה. זה אותו תיאטרון ששימש בשנות העשרים של המאה את להקתה של נינט דה ולואה [Valois] - הלהקה שמאוחר יותר תהפוך לבלט המלכותי הבריטי - בהופעותיה הראשונות.

בורן, המיטיב לספר סיפור בתנועה, ממשיך לעסוק בז'אנר של עיבוד בלטים מקנון המחול המערבי, לצורות

"Car Man" היא יצירת המחול החדשה של מתייו בורן, המועלית לאחר ההצלחה המסחרית של "אגם הברבורים". 120 הופעות של "אגם הברבורים" בתיאטרון המסחרי היו להפקה הארוכה ביותר של יצירה שלמה של בלט. גם בברודוויי זכתה ההפקה להצלחה גדולה שנמשכה בסיוור של להקת AMP ברחבי העולם, בין השאר ביקרה הלהקה גם בישראל. מופע זה הוא שהציב את בורן על מפת המחול הבינלאומי והעביר את הלהקה מהופעות בתיאטרון השוליים אל הבמה הגדולה. בראיון ליגריאן מספר בורן לגיון קנינגהם [Cunningham, 16.9.00] שרק לאחר שיצר את "מפצח האגוזים" בשנת 1992, החליט להסתכן במופע גדול, כפי שהוא מעדיף לקרוא ליצירותיו (לא בלטים). הוא מוסיף ומספר

כרמן והמוסכניק

"כרמן": המשכן לאמנויות הבמה, יום ד',
20.6.01; יום ו', 22.6.01 בשעה 22:00 ושבת,
23.6.01 בשעה 21:00

ביבליוגרפיה
Cunningham, John, *The Guardian*, 16
September, 2000
www.amp.uk.com

מתיו כריסטופר בורן [Bourne] נולד בינואר
1960 בלונדון. בשנת 1986 סיים את לימודי
ה-B.A במרכז לאבאן למחול ותנועה בלונדון
[Laban Centre for Dance and
Movement], ובשנת 1987 הקים את להקת
[Adventures in Motion Pictures] AMP
בין העבודות שיצר ללהקה:
"Overlap Lover" 1987, "Town and Country"
1991, "Nutmacker" 1992, "Highland Fling"
1994, "Swan Lake" 1995, "Cinderella" 1997,
"The Car Man" 2000

הפרברים". לסגנון ריקוד זה יש גם השפעה על
שפת התנועה של בורן ביצירה. התנועה
בריקוד זורמת ואנרגטית מאוד, אם כי אינה
שפת תנועה ייחודית או מיוחדת. יש דגש על
תנועות גפיים גדולות וארוכות, המונפות
מכיוון מרכז הגוף כלפי חוץ. דגש רב מושם על
תנועות האגן המתקשרות לאיכות הארוטית,
העוברת כחוט השני לאורך כל המופע. לעומת
זאת, הדואטים של אנגילו וחברתו המסורה
ריטה מרגשים מאוד. בורן מביא גם ציטוטים
משפת התנועה של ה"קינה" [Lamentation,
1930] של מרתה גראהם. לצלילי מוסיקה
המזכירה בכי, נכנסים שלושה רקדנים
כשרקדנית אחת אוחות בידה סכין, רמז
לעתיד לקרות. הם מתנועעים כמעט במקום
אחד כשכפות ידיהם קעורות והבעות פניהם
מבטאות בהזמה קינה בסגנונה האקספרסיבי
של גראהם.

בריקוד זה עוסק בורן בדרימה הנוצרת
מרגשות ומדחפים כמו תשוקה, נקמה
ורצח. ואכן, אם מתייחסים להפקה
זאת כאל מופע משעשע, מותח, רענן
ונועז - המרכיבים הדרושים להצלחה -
הוא בהחלט מהנה. אין ספק שהקהל
הרחב נהנה מאוד, והיכולת של יצירה
זו למשוך אליה קהל, שאינו בהכרח
קהל הצופים המסורתי של הופעת
מחול, אינו דבר של מה בכך.

התפנית הדרמטית מתחוללת כאשר לוקה
ולנה רוצחים את דינו ומטילים את האשמה
על אנגילו החף מפשע.
המערכה השנייה מתרחשת בין כתלי הכלא.
התאורן כריס דייבי [Davey] שהצליח
באמצעות תאורה מתוחכמת להפוך במערכה
הראשונה את המוסך למועדון לילה, משנה
עכשיו את האוירה התוססת לקדרות של בית
סוהר. בסצנה זאת אנו עדים לאונס ברוטלי
של אנגילו על ידי אחד הסוהרים, אירוע
הגורם לו להפוך גם הוא לרוצח - של האיש
שאנס אותו. בעקבות מעשהו זה בורח אנגילו
מהכלא ויוצא למסע נקמה. הוא מתעמת עם
לוקה הנווד, ולוקה מקבל את עונשו בסופו של
דבר. בשיא המופע, כל הקהילה ההמומה,
הדחושה במרחב קטן וסגור, מרותקת
למקומה, לצלילי המוסיקה ההולכת ונחלשת.
בורן משלב בעבודתו ישן וחדש לצד צורות
אמנות אחרות. יחד עם המוסיקה המסורתית
של ביזה, המתזמרת על ידי רודיון שדרין
[Shchedrin], הלחין טרי דיוויס [Davies]
מוסיקה המבוססת על "כרמן" של ביזה.
מוסיקה זאת מבוססת על נגינה של כלי מיתר
והקשה ונותנת ליצירה את אופיה העכשווי.
המופע בנוי מסצנות כמו קולנועיות,
המובילות את התפתחות העלילה. מרוץ
המכוניות במופע מהווה שיא בקשר הזה בין
אמנות המחול לאמנות הקולנוע.
בסך הכול, "Car Man" הוא מופע בידור
פופולרי, הנשען על עלילה קולחת וסוחפת,
הנוטה יותר לכיוון הסוגה (זיאנר) של מחזמר,
מאשר מחול אמנותי בסגנון הבלט או המחול
המודרני. השימוש בקבוצות גדולות של
רקדנים מזכיר את המחזמר המפורסם "סיפור

איש המכוניות", ("כרמן") מאת מתיו בורן, להקת AMP, צילום: ביל קופר
"Car Man" by Mathew Bourne, Adventures in Motion Pictures (AMP), photo: Bill Cooper

